

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО НАСЛОВНО ЗВАЊЕ ЗА НАСТАВНО-
НАУЧНАТА ОБЛАСТ СУДСКА МЕДИЦИНА НА ФАКУЛТЕТ ЗА
МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП**

Со Одлука бр. 2002-220/11 од 2017 година, донесена на 188. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 11.9. 2017 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во насловно звање насловен доцент/насловен вонреден професор за наставно-научната област судска медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 29 август 2017 година и во предвидениот рок се пријави д-р сци ас. Наташа Давчева, доктор по морфологија од областа на медицинските науки, вработена на Институтот за судска медицина и криминалистика при Медицинскиот факултет во Скопје.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Наташа Давчева е родена во 1970 год. Средното образование го завршува во Скопје. Медицинскиот факултет го завршува во 1994 година во Скопје, со просек од 8.9, а следната година го завршува државниот испит и се стекнува со лиценца за самостојна работа. На Институтот за судска медицина и криминалистика при Медицинскиот факултет во Скопје се вработува во 1998 г., а на 28. 8.2002 година го завршува специјалистичкиот испит по судска медицина.

На 1 јуни 1999 г. првпат е избрана за помлад асистент по предметот Судска медицина и оттогаш е бирана за асистент уште три пати, заклучно со 30 април 2008 година. За тоа време таа е активно вклучена во наставата, изведувањето на вежбите за студентите на медицина и на стоматологија.

Магистерските студии ги завршува со просек од 9,63 и на 25 јуни 2004 година го одбранува магистерскиот труд на тема „Компаративна анализа на механичките асфиктични повреди“. Во 2004 година престојува на Одделот за невронаука при Државниот психијатриски институт во Њујорк, кој е дел од Универзитетот „Колумбија“, каде што под водство на проф. д-р Ендрју Дворк ја усвојува постапката за вршење на детален невропатолошки преглед на фиксирано мозочно ткиво, како и имунохистохемиско испитување на мозочно ткиво со антители спроти бета амилоид прекурсор протеин со цел визуализирање на оштетените аксони кај дифузната аксонална лезија. Во оваа област кандидатката ја одбранува својата докторска дисертација на Бугарската академија на науките (БАН) на 5 февруари 2015 година, со наслов „Невроморфологија и судско-медицинското значење на дифузната аксонална лезија“. Со Решение од Министерството за образование и наука од 29 септември 2015 година, докторатот е признаен како документ за завршен трет циклус на докторски студии од областа на медицинските науки. Во однос на професионалната дејност, таа како специјалист по судска медицина изработила преку 1000 судско-медицински обдукции и 373 правно-медицински експертизи за судски цели. Како асистент по Судска медицина држела вежби на студенти по медицина и стоматологија вкупно 38 семестри. Оцената од самоевалуација за 2014 година е 9.55. Како научен работник објавила вкупно 65 научни трудови, меѓу кои 32 претставуваат авторски трудови, а 10 од нив во списанија со импакт фактор. Со усна презентација изложувала трудови на меѓународни конгреси и симпозиуми вкупно 14 пати. Полето на истражување на кое му е посветена претставува Форензичната невропатологија и повредите на главата.

Д-р Давчева е член на Асоцијацијата на судски лекари од Југоисточна Европа, во склоп на Германската асоцијација на судски лекари, а од јули 2016 година е полноправен член на Факултетот за форензична и легална медицина во склоп на Кралскиот колеџ на лекарите на Велика Британија во Лондон. Таа е член на Балканската академија за форензични науки и Здружението за судска медицина на РМ.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање доцент

Д-р Наташа Давчева е доктор по морфологија од областа на медицинските науки, а нејзината научноистражувачка работа е главно фокусирана на судскомедицинската наука со која се занимава 19 години.

Д-р Наташа Давчева има диплома за завршени докторски студии (доктор по медицински науки),

- има сертификат за владеење на англиски јазик,
- има препорака од работодавец и двајца професори,
- има просек 8,9 од додипломски студии,
- има доставено сепарати од сите нејзини научноистражувачки трудови (законскиот предуслов за избор во доцент е четири труда во меѓународни научни списанија) публикувани во меѓународни научни списанија, од кои 10 се објавени во списанија со импакт фактор. Во овој извештај се евалуирани трудовите на д-р Наташа Давчева публикувани само во последните пет години. Научните трудови со кои д-р Наташа Давчева ги исполнува законските критериуми за избор во звање доцент се:

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на трудот и импакт фактор
1	Davceva N , Janevska V, Ilievski B, Spasevska L, Popeska Z.	Dilemmas concerning the diffuse axonal injury as a clinicopathological entity in forensic medical practice	Journal of Forensic and Legal medicine 2012; 19: 413-418.	23 години (списанието излегува од 1994 година), меѓународно научно списание со ИФ 1.135
2	Davceva N , Janevska V, Ilievski B, Petrushevska G, Popeska Z.	The occurrence of acute subdural haematoma and diffuse axonal injury as two typical acceleration injuries	Journal of Forensic and Legal medicine 2012; 19: 480-484.	23 години (списанието излегува од 1994 година), меѓународно научно списание со ИФ 1.135
3	Davceva N , Janevska V, Ilievski B, Spasevska L, Jovanovic R.	The importance of the detail forensic-neuropathological examination in the determination of the diffuse brain injuries	Soud Lek 2012; 57 (1): 2-6.	59 години (списанието излегува од 1956 година), меѓународно научно списание (PubMed)
4	Rosoklija G, Petrushevska V, Stankov A, Dika A, Jakovski Z, Pavlovski G, Davcheva N , Lipkina R, Schniederer T, Scobief K, Duma A, Dwork AJ.	Reliable and durable Golgi staining of brain tissue from human autopsies and experimental animals	Journal of Neuroscience Methods 230 (2014) 20–29.	38 години (списанието излегува од 1979 година), меѓународно научно списание ИФ 2.554

5	Poposka V, Davceva N , Jakovski Z, Jankova-Ajanovska, Stankov A, Pavlovski G, Janeska B.	Steps in process of identification of skeletonised corpses – case report	Physioacta Vol.8- No.1. (2014): 99-107.	8 години (списанието излегува од 2009 година), научно списание со меѓународен уредувачки одбор
6	Davceva N , Basheska N, Balazic J.	Diffuse axonal injury - a clinicopathological entity in closed head injuries	American Journal of Forensic medicine and pathology September 2015; Vol 36, No 3: 127-133.	37 години (списанието излегува од 1980 година), меѓународно научно списание со ИФ 0,624

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Д-р Наташа Давчева е вклучена во наставата по предметот Судска медицина за студентите на медицина и на стоматологија, откако за првпат е именувана за помлад асистент по судска медицина во 1999 година до ден-денешен, во континуирано времетраење од 18 години.

Од доставените биографски и библиографски податоци на д-р Наташа Давчева, очигледно е дека таа учествувала активно на голем број обуки и работилници од подрачјето на судската медицина, одржани во Скопје и во Бетезда (САД). Притоа, на овие работилници д-р Наташа Давчева се стекнува со неопходно искуство за примена на здобиените практични знаења. Покрај тоа, д-р Наташа Давчева учествува и на голем број релевантни конференции и други научни манифестации од областа на нејзиното поле на работа, при што 14 пати изложувала со усна презентација на овие интернационални собири со интернационален научен одбор. Таа учествувала како член на научен и организационен одбор на конгреси од областа на судската медицина.

За време на нејзиниот научен престој на Универзитетот „Колумбија“ во Њујорк таа усвоила два научноистражувачки методи од областа на форензичната невропатологија, областна којашто е посветена во последните десет години: детален форензично-невропатолошки преглед на фиксирано мозочно ткиво и имунохистохемиско детерминирање на дифузните мозочни повреди со употреба на антитела спроти бета амилоид прекурсор протеин.

Учествувала во меѓународен научен проект во соработка со Универзитетот „Колумбија“ во САД и во национални проекти. Посветена на судско-медицинската наука таа учествувала во подготвување на практикум за одржување на вежби по предметот Судска медицина, како и во преводот на важни регулативи и протоколи од соодветната област.

Д-р Наташа Давчева е искусен професионалец во својата струка судска медицина со голем број (над 1000) судско-медицински аутопсии и 373 правно-медицински експертизи. Оттука таа е и член на повеќе еснафски организации како: Факултетот за форензична и легална медицина при Кралското здружение на лекарите на Велика Британија во Лондон, Асоцијацијата на судските лекари од Југоисточна Европа при Германското здружение на судски лекари, Балканската академија за форензични науки, Здружението за судска медицина на Македонија, како и Лекарската комора на Македонија, каде што била активен член. Таа е сертифициран вештак вклучен во регистарот на вештаци во Министерството за правда на РМ.

Листа на трудови и евалуација на трудовите за изборот на д-р Наташа Давчева (публикувани во последните пет години)

1. **Davceva N**, Janevska V, Pievski B, Spasevska L, Popeska Z. Dilemmas concerning the diffuse axonal injury as a clinicopathological entity in forensic medical practice. *Journal of Forensic and Legal medicine* 2012; 19: 413-418. **ИФ 1.135**

Дилемите и дискусиите во врска со дифузната аксонална лезија (ДАЛ) кои сè уште постојат во научната јавност се: 1. Дали присуството на ДАЛ би можело да го индицира

типот на трауматскиот настан во текот на кој е задобиена повредата на главата, 2. Дали присуството на аксонални оштетувања од хипоксија и исхемија и други причини фрла сенка на постморталното дијагностицирање на ДАЛ. Овие прашања се дискутирани во трудот, базирани врз невропатолошки прегледи на 60 форензични случаи со затворена повреда на главата. Согледувањата се дека ДАЛ преодминатно е застапена кај сообраќајните несреќи и случаите на пад од поголема висина и дека постои јасна разлика во наодот помеѓу трауматските и исхемичните аксонални оштетувања.

2. **Davceva N**, Janevska V, Ilievski B, Petrushevska G, Popeska Z. The occurrence of acute subdural haematoma and diffuse axonal injury as two typical acceleration injuries. *Journal of Forensic and Legal medicine* 2012; 19: 480-484. **ИФ 1.135**

Според најновите сознанија и класификации, повредите на главата се делат на контактни и акцелерационо-децелерациони повреди. Типични акцелерационо-децелерациони повреди преставуваат ДАЛ и Акутниот субдурален хематом (АСДХ), но се разликуваат според времетраењето на дејството на акцелерационите сили. Во овој труд, на материјал од 80 случаи со затворена повреда на главата, прегледани со деталниот невропатолошки преглед, е констатирано дека ДАЛ е покарактеристична за сообраќајните несреќи, а АСДХ е типичен за случаите на пад од проста висина, при удар и пад, како и кај велосипедистите.

3. **Davceva N**, Janevska V, Ilievski B, Spasevska L, Jovanovic R. The importance of the detail forensic-neuropathological examination in the determination of the diffuse brain injuries. *Soud Lek* 2012; 57 (1): 2-6.

Според современата класификација, повредите на мозокот се делат на фокални и дифузни повреди. Целта на овој труд е да ја докаже неопходноста од вршење на детален форензично-невропатолошки преглед со цел да се дијагностицираат дифузните мозочни повреди. Овој преглед е препорачан и во Препораката број 99 на Советот на Европа. На материјал од 80 случаи со затворена повреда на главата е презентирана постапката и неопходноста од овој преглед.

4. **Davceva N**, Basheska N, Balazic J. Diffuse axonal injury - a clinicopathological entity in closed head injuries. *American Journal of Forensic medicine and pathology – a review paper*. September 2015; Vol 36, No 3: 127-133. **ИФ 0,624**

Во овој ревијален труд изготвен по покана на главниот уредник на списанието се синтетизирани сите сознанија за ДАЛ претходно публикувани од страна на авторката во меѓународни списанија: дефиниција на ДАИ, критериуми за нејзино дијагностицирање, нејзиното биомеханичко значење, нејзиното медико-легално значење во секојдневната судско-медицинска дејност и најкарактеристичниот макроскопски и микроскопски патолошки наод со кој се одликува оваа дифузна повреда на мозокот.

5. Rosoklija G, Petrushevski V, Stankov A, Dika A, Jakovski Z, Pavlovski G, **Davcheva N**, Lipkina R, Schniedera T, Scobief K, Duma A, Dwork AJ. Reliable and durable Golgi staining of brain tissue from human autopsies and experimental animals. *Journal of Neuroscience Methods* 230 (2014) 20–29. **ИФ 2.554**

Во овој труд кој претставува плод на повеќегодишна интернационална соработка е промовиран нов метод во невропатологијата, т.н. неоголци метод, кој претставува модификација и унапредување на класичниот метод на Голциево пребојување на мозочното ткиво. Дадени се прецизни насоки на унапредување на боењето на нефиксирано мозочно ткиво обезбедено од 175 хумани аутопсии, но и од експериментални животни.

6. **Davceva N**, Dimitrova M, Kadiyski D, Grozeva M, Basheska N. The role of the beta-amyloid precursor protein in the diagnosis of the diffuse axonal injury. *Acta Morphologica et Anthropologica* 2015, 21 (in press).

Во овој труд е презентирана улогата на бета-амилоид прекурсор протеин при дијагнозата на ДАЛ. Укажано е дека ДАЛ претставува посебен клиничко-патолошки ентитет кај затворените повреди на главата, кој понекогаш не може да биде дијагностициран макроскопски, туку само со примена на специјално имунохистохемиско боење, користејќи антитела спроти бета-АПП. Притоа е нагласено дека со примена на класичните методи на боење аксоналните оштетувања може да бидат визуализирани 24 часа по повредата, со примена на хистохемиските методи на импрегнација со сребро – по 12-18 часа, додека со примена на бета-АПП имунохистохемиско боење може да бидат видени 2-3 часа по

повредата. Ова е од неспорно значење во секојдневната судско-медицинска пракса, заради што бета-АПП се смета за моќна алатка во рацете на форензичниот патолог.

7. Poposka V, **Davceva N**, Jakovski Z, Jankova-Ajanovska, Stankov A, Pavlovski G, Janeska B. Steps in process of identification of skeletonised corpses – case report. *Physioacta* Vol.8-No.1.2014: 99-107.

Овој труд претставува приказ на случај од праксата, судско-медицинска обдукција и идентификација на две скелетизирани тела, најдени во дупка за лифт во неизградена зграда во центарот на Скопје. Најпрво со примена на антрополошки преглед беше утврдено дека едното тело претставува маж на возраст од 30-35 години и висина 170-180 см, чиј идентитет е афирмативно утврден со примена на ДНК компаративна анализа со примерок земен од неговиот татко. За другото тело е утврдено дека претставува жена на возраст од 14-18 години и висина 150-160 см, чиј идентитет не е утврден заради недостаток на информации за исчезнато лице со овие карактеристики.

Трудови презентирани како постери или усни излагања на меѓународни конгреси и симпозиуми:

8. **Davceva N**, Duma A, Chakar Lj, Pavlovski G, Poposka V, Janeska B. The occurrence of acute subdural hemtoma and diffuse axonal injury as two typical acceleration injuries. *21st International Meeting on Forensic Medicine. Alpe-Adria-Pannonia. Sarajevo, May 30th-June 2nd 2012. Усна презентација.*

9. Pavlovski G, Duma A, Janeska B, Chakar Lj, Stankov A, **Davceva N**. Unusual suicide caused by a stabbing instrument. *21st International Meeting on Forensic Medicine. Alpe-Adria-Pannonia. Sarajevo, May 30th-June 2nd 2012. Постер презентација.*

10. Poposka V, **Davceva N**, Jakovski Z, Jankova-Ajanovska R, Janeska B, Nikolova K, Rogach S. Identification of two skeletonised corpses – case report. *21st International Meeting on Forensic Medicine. Alpe-Adria-Pannonia. Sarajevo, May 30th-June 2nd 2012. Постер презентација.*

11. **Davceva N**, Dimitrova M, Kadiyski D, Grozeva M, Basheska N. The role of the beta-amyloid precursor protein in the diagnosis of the diffuse axonal injury. *VI национална конференција со меѓународно учество „Морфолошки денови“, 6-8 јуни 2014 година. Софија, Р Бугарија. Усна презентација.*

12. **Davceva N**, Sivevski A. Medico-legal aspects in the expertises of anaesthesia related death. *Меѓународна конференција за форензична психијатрија. 13-15 октомври 2016 година. Охрид, Р Македонија. Постер презентација.*

13. **Davceva N**, Sivevski A, Stankov A, Pavlovski G, Bituljanu N, Chakar Z. Traumatic axonal injury, a clinical-pathological correlation. *10th International Symposium Advances in Legal Medicine combined with the 96 th Annual Conference German Society of Legal medicine. 11-15 септември. Дизелдорф, Германија. Rechtmedizin p. 313. Усна презентација.*

14. Ivcheva A, **Davceva N**, Jakovski Z, Chakar Lj, Bituljanu N, Belakapovska V. The impact of hyperkalemia on death due to extensive trauma of the limbs. *10th International Symposium Advances in Legal Medicine combined with the 96 th Annual Conference German Society of Legal medicine. 11-15 Септември. Дизелдорф, Германија. Rechtmedizin p. 379. Постер презентација.*

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Д-р Наташа Давчева е доктор по морфологија од областа на медицинските науки и единствен пријавен кандидат на Конкурсот за избор на еден наставник во насловно звање насловен доцент/вонреден професор од областа судска медицина. Таа со судско-медицинска дејност професионално се занимава 19 години, при што нејзината научноистражувачка дејност е главно фокусирана на областа форензична (судско-медицинска) невропатологија, од која област одбранила докторат. Потесно поле на интерес во кое кандидатката постигнала забележителен успех претставуваат дифузните мозочни повреди, со посебен осврт на дифузната аксонална лезија. Проучувајќи ја дифузната аксонална лезија повеќе од 10 години, со нејзините бројни публикации во интернационални списанија со импакт фактор, д-р Давчева дала голем придонес во дефинирањето, дијагностицирањето и толкувањето на оваа честа и смртна повреда на мозокот, а особено во дефинирањето на нејзиното медико-легално значење. Со својот ангажман како асистент по судска медицина во времетраење од 18 години и едукатор на специјализанти по судска медицина и со 14 усни презентации на англиски јазик, д-р Давчева несомнено ги поседува потребните вештини на добар предавач и едукатор. Д-р Давчева е препознатлива по резултатите од нејзините истражувања кои се обемно публикувани, така што таа се јавува како автор на 65 трудови публикувани во меѓународни научни списанија од областа на медицинските науки и презентирани на интернационални научни манифестации од областа на медицината, при што на половина од нив се јавува како носечки автор. Д-р Наташа Давчева е посветен научник со голем потенцијал и ентузијазам за работа во повеќе подрачја поврзани со медицината.

Врз основа на приложениот материјал, како и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип да ја избере д-р Наташа Давчева во звање *насловен доцент во наставно-научната област судска медицина* на Факултетот за медицински науки при УГД - Штип.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Доц. д-р Џингис Јашар, доцент на Факултетот за медицински науки при УГД - Штип, претседател, с.р.

Проф. д-р Јоже Балажич, редовен професор на Медицински факултет при Универзитетот во Љубљана, раководител на Институтот за судска медицина во Љубљана и шеф на Катедрата по судска медицина на Медицинскиот факултет во Марибор, член, с.р.

Проф. д-р Вело Марковски, вонреден професор на Факултетот за медицински науки УГД - Штип, член, с.р.

**ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ НА
д-р Наташа Давчева**

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Кандидатката била помлад асистент 8 години, а асистент вкупно 9 години (вкупно 18 години, од 1999 до денес) 1x10=10 1x15=15					25
	ВКУПНО					25
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
2.	Научен труд објавен во списание со ИФ Кандидатката има 4 (четири) трудови публикувани во списание со ИФ и тоа трудовите со број 1, 2 и 4, како прв автор и 5 како останати автори, опишани во овој извештај			3 1	15 5	50
3.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори) Кандидатката има 3 (три) труда публикувани во меѓународно научно списание, и тоа трудовите 3 и 6 како прв автор, а трудот број 7 како втор автор, во овој извештај			2 1	9 6	24
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир Кандидатката има 6 (шест) трудови публикувани во меѓународно научно списание, и тоа трудовите 8-12 и 14 во овој извештај, од кои 5 во странство, а 1 (број 12) во земјава	1	2	5	3	17
5.	Пленарно предавање на научен собир, музички настап на официјален концерт, учество на ликовна изложба Кандидатката има 1 (едно) пленарно предавање на научен собир во странство			1	6	6
4.	Одбранета докторска дисертација			1	8	8
5.	Одбранет магистерски труд	1	4			4
	ВКУПНО					109

Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
5.	Учесник во научен проект (максимум во три проекти)	1	2	1	3	5
6.	Студиски престој во странство			1	8	8
7.	Член на владино тело Кандидатката е лиценциран вештак од страна на Министерството за правда на РМ, вклучена во Регистарот на вештаци	1	5			5
	ВКУПНО					17
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ (НО, НИ, САОР)					151